

Rolnummer 5204
Arrest nr. 179/2011 van 17 november 2011

A R R E S T

In zake : de vordering tot schorsing van de wet van 1 juni 2011 tot instelling van een verbod op het dragen van kleding die het gezicht volledig dan wel grotendeels verbergt, ingesteld door Elisabeth Cohen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en P. Nihoul, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. *Onderwerp van de vordering en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 14 september 2011 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 15 september 2011, is een vordering tot schorsing ingesteld van de wet van 1 juni 2011 tot instelling van een verbod op het dragen van kleding die het gezicht volledig dan wel grotendeels verbergt (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 juli 2011) door Elisabeth Cohen, die keuze van woonplaats doet te 1050 Brussel, Louizalaan 208.

Bij hetzelfde verzoekschrift vordert de verzoekende partij eveneens de vernietiging van dezelfde wet.

Op 21 september 2011 hebben de rechters-verslaggevers J. Spreutels en L. Lavrysen, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen een arrest van onmiddellijk antwoord te wijzen.

De verzoekende partij heeft een memorie met verantwoording ingediend.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van het belang

A.1. Elisabeth Cohen verantwoordt haar belang bij het vorderen van de vernietiging en de schorsing van de wet van 1 juni 2011 « tot instelling van een verbod op het dragen van kleding die het gezicht volledig dan wel grotendeels verbergt » door haar hoedanigheid van Belgische vrouw die in België woont en ongelovig is.

De verzoekster merkt op dat die wet een aantasting kan inhouden van haar vrijheid om zich te kleden en zich via haar kleding te uiten, alsook van haar individuele vrijheid en van haar recht om zich vrij op de openbare weg te begeven zonder te moeten afzien van andere rechten. Zij is eveneens van mening dat de uit die wet voortvloeiende verplichting om herkenbaar te zijn, afbreuk doet aan haar privéleven en aan haar recht om sociale betrekkingen te hebben op een wijze die zij passend acht.

De verzoekster betoogt ook dat de onnauwkeurigheid van het woord « herkenbaar » in artikel 563bis van het Strafwetboek, ingevoegd bij artikel 2 van die wet, haar blootstelt aan een willekeurige sanctie wanneer zij een te groot geachte bril, een sjaal, een hoofddoek, een bivakmuts of een antibacterieel masker draagt.

Daarnaast voert de verzoekster aan dat, indien de wet van 1 juni 2011 in die zin wordt geïnterpreteerd dat die alleen het dragen van de « volledige sluier » beoogt, zij belang erbij heeft te leven in een samenleving die de religieuze minderheden niet discrimineert.

Ten slotte voert zij aan dat die wet een « culturele verarming » inhoudt en een uniformering voorstaat die niet verenigbaar is met de fundamentele rechten van de samenleving waarin zij leeft en die met name zijn erkend door het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Ten aanzien van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel

A.2. Elisabeth Cohen voert aan dat de onmiddellijke toepassing van de wet van 1 juni 2011 haar een ernstig en onherstelbaar nadeel kan berokkenen.

In de eerste plaats voert zij aan dat die wet afbreuk doet aan verschillende van haar fundamentele rechten en vrijheden, alsook aan die van de samenleving waarin zij leeft. Zij merkt op dat een nadeel dat alle burgers van de Staat treft, ook persoonlijk kan zijn.

Vervolgens verklaart zij dat de onmiddellijke toepassing van de wet van 1 juni 2011 haar blootstelt aan een strafrechtelijke of administratieve sanctie wanneer een « politieagent » meent dat zij niet herkenbaar is door de wijze waarop zij haar gezicht zou verbergen op een voor het publiek toegankelijke plaats. Zij voegt eraan toe dat die wet de overheid of andere derden die gebruik maken van bewakingscamera's in de openbare ruimte, toelaat beelden van haar, die persoonsgegevens bevatten die losstaan van elk misdrijf, te verzamelen, te verwerken, te bewaren en te gebruiken. De verzoekster preciseert in haar memorie met verantwoording dat de bestreden wet haar belet om zich om gewettigde redenen onherkenbaar te maken en de politieambtenaren toelaat de identiteit te controleren van een persoon wiens gezicht gedeeltelijk of volledig bedekt is, met toepassing van artikel 34 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt.

Ten slotte voert de verzoekster aan dat de onmiddellijke toepassing van die wet de vrijheid van godsdienst in het gedrang brengt, die een van de grondslagen van een democratische samenleving vormt, en dat dit haar een onherstelbaar nadeel berokkent als ongelovige burger van een democratische samenleving die de rechten van de mens eerbiedigt. Zij onderstreept dat, volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, de vrijheid van godsdienst ook voor de ongelovigen een « kostbaar goed » vormt. Zij merkt op dat zij persoonlijk belang erbij heeft de rechten van haar medeburgers te verdedigen, omdat elke geheime verzameling, zonder enige controle, van persoonlijke gegevens ertoe leidt ieders individuele vrijheden in het geding te brengen.

- B -

B.1.1. Artikel 1 van de wet van 1 juni 2011 « tot instelling van een verbod op het dragen van kleding die het gezicht volledig dan wel grotendeels verbergt » bepaalt dat die laatste « een aangelegenheid [regelt] als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet ».

Artikel 2 van dezelfde wet voegt in het Strafwetboek een artikel 563*bis* in dat luidt :

« Met geldboete van vijftien euro tot vijftientwintig euro en met gevangenisstraf van een dag tot zeven dagen of met een van deze straffen alleen worden gestraft, zij die zich, behoudens andersluidende wetsbepalingen, in de voor het publiek toegankelijke plaatsen begeven met het gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt of verborgen, zodat zij niet herkenbaar zijn.

Het eerste lid geldt echter niet voor hen die zich in de voor het publiek toegankelijke plaatsen begeven met het gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt of verborgen, zodat zij niet herkenbaar zijn, en wel krachtens arbeidsreglementen of een politieverordening naar aanleiding van feestactiviteiten ».

Artikel 3 van de wet van 1 juni 2011 voegt in artikel 119*bis*, § 2, van de Nieuwe Gemeentewet, een verwijzing naar de voormelde bepaling in teneinde de gemeenteraad ertoe te machtigen elke inbreuk op die strafbepaling te bestraffen met een administratieve geldboete. Daarnaast voegt het in artikel 119*bis*, §§ 7 en 8, van de Nieuwe Gemeentewet, dat betrekking heeft op de administratieve procedure voor het opleggen van een dergelijke geldboete, twee andere verwijzingen naar dezelfde strafbepaling in.

B.1.2. De wet van 1 juni 2011 is in werking getreden op de tiende dag na de bekendmaking ervan, namelijk 23 juli 2011.

B.2. Luidens artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof kan tot de schorsing van een wetsbepaling alleen worden besloten indien ernstige middelen worden aangevoerd en indien de onmiddellijke toepassing van die bepaling een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

B.3. De schorsing door het Hof van een wetsbepaling moet het immers mogelijk maken te voorkomen dat de onmiddellijke toepassing ervan de verzoeker een ernstig nadeel berokkent dat niet of slechts moeilijk zou kunnen worden hersteld wanneer die bepaling wordt vernietigd.

Uit artikel 22 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 blijkt dat, om te voldoen aan de tweede voorwaarde van artikel 20, 1°, van die wet, het verzoekschrift waarbij een vordering tot schorsing wordt ingesteld concrete en precieze feiten moet uiteenzetten die kunnen aantonen dat de onmiddellijke toepassing van de bestreden bepaling de verzoeker een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen. Die persoon moet met name het bestaan van het risico van een nadeel, de ernst ervan en het verband tussen dat risico en de toepassing van de bestreden bepaling aantonen.

B.4.1. Te dezen wordt het Hof in de uiteenzetting van het verzoekschrift verzocht een onderscheid te maken tussen drie risico's van een ernstig en onherstelbaar nadeel.

B.4.2. De verzoekster voert in de eerste plaats aan dat de onmiddellijke toepassing van de wet van 1 juni 2011 afbreuk doet aan verschillende van haar fundamentele rechten en vrijheden, alsook aan die van de samenleving waarin zij leeft.

Zij maakt evenwel geen gewag van concrete en nauwkeurige feiten die voldoende aantonen dat de toepassing van die wet haar een moeilijk te herstellen nadeel kan berokkenen.

Bovendien is het aangevoerde nadeel niet persoonlijk in zoverre het betrekking heeft op de samenleving waarin de verzoekster leeft.

B.4.3. De verzoekster verklaart vervolgens dat de onmiddellijke toepassing van de wet van 1 juni 2011 haar blootstelt aan een strafrechtelijke of administratieve sanctie wanneer een ambtenaar die bevoegd is om het bij artikel 563*bis* van het Strafwetboek ingevoerde misdrijf vast te stellen, van mening is dat zij niet herkenbaar is om reden van de manier waarop zij haar gezicht zou verbergen in een voor het publiek toegankelijke plaats. Zij voegt eraan toe dat die wet de overheid of andere derden die gebruik maken van bewakingscamera's in de openbare ruimte toelaat om beelden van haar te verzamelen, te verwerken, te bewaren en te gebruiken die persoonsgegevens bevatten die losstaan van elk misdrijf.

De verzoekster zet evenwel niet uiteen in welke zin zij ertoe zou kunnen worden genoopt, vooraleer het Hof uitspraak doet over haar beroep tot vernietiging, haar gezicht te verbergen op een wijze die niet verenigbaar is met de voorschriften van artikel 563*bis* van het Strafwetboek en zich bijgevolg bloot te stellen aan een sanctie.

De verzoekster geeft evenmin aan hoe de toepassing van de bestreden bepalingen zou toelaten dat ofwel een gebruik van bewakingscamera's conform de bestaande reglementering tot bescherming van het privéleven ofwel identiteitscontroles door de politie haar een ernstig nadeel berokkenen.

B.4.4. De verzoekster voert ten slotte aan dat de onmiddellijke toepassing van de wet van 1 juni 2011 de vrijheid van godsdienst in het geding brengt, die een van de grondslagen van een democratische maatschappij vormt, hetgeen haar een onherstelbaar nadeel zou berokkenen als ongelovige burger van een democratische samenleving die de mensenrechten eerbiedigt. Zij onderstreept dat, volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, de vrijheid van godsdienst ook een « kostbaar goed » voor de ongelovigen is.

In de veronderstelling dat het bestaat, is het aangevoerde nadeel niet persoonlijk, aangezien het zich niet onderscheidt van het nadeel dat iedere andere persoon zou lijden die die vrijheid wil respecteren. Het is bovendien niet moeilijk te herstellen, aangezien het zou verdwijnen indien het Hof na het onderzoek van het beroep tot vernietiging zou beslissen de bestreden bepaling te vernietigen.

B.5. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de verzoekster niet voldoende aantoont dat de onmiddellijke toepassing van de wet van 1 juni 2011 haar een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen, zodat niet is voldaan aan een van de voorwaarden vereist bij artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de vordering tot schorsing.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 17 november 2011.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

R. Henneuse